

לחביבותא דמילתא באתי בשולי הגליון עכ"פ בשתי הערות בספרו
האמור בתחלתו ובסיומו.

בברכה לבשו"ט בכל האמור ולחג הפסח כשר ושמח.

נ.ב. לפלא שאינו מזכיר בהקדמה על ספרו של הרה"ג חו"ב צמ"ס וכו'
מוה' שלמה יוסף שי' ז"ל, אישים ושיטות, אשר הקדיש פרק מיוחד לתורתו של
הגאון הרגובי, וכן ע"ד העבודה בשטח זה של הרב משה שלמה כשר שי' והרי
שניהם בירושלים, ובדאי נודע לכו' אודותם.

בשתי הערות: לא הגיעו לידינו.

אישים ושיטות: ירושלים, תשי"ב. תשי"ז.

אשר הקדיש פרק מיוחד: ע' 71 ואילך.

העבודה בשטח זה של הרב משה שלמה כשר: בספרו הגאון הרוגאצבי ותלמודו (ירושלים, תשי"ח).

לעילוי נשמת

האברך גבור חיל בצבא כ"ק אדמו"ר זי"ע

עסק במרץ גדול וזיכה הרבה יהודים ב"מבצע תפילין"

התמים מנחם מענדל ע"ה

בן – יבדלח"ט – הרה"ת ר' ברוך ובת שבע ראכיל שליט"א

שלוחי כ"ק אדמו"ר במדינת הונגרי

נפטר י"ז שבט, ה'תשע"ב

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות משפחתו שליט"א

ספרי' – אוצר החסידים – ליונאוויטש

מאמר

לה"ע חושן ואפוד – ה'תשכ"ו

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לש"פ תרומה, ב' אדר, ה'תשע"ב

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושתים לבריאה

שנת המאתיים להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן

הוספה

בי"ה, יא' ניסן תשי"ט

ברוקלין

הו"ח אי"א נוי"נ וכו' הרב משה שי

שלום וברכה!

בתודה מאשר הנני קבלת ספרו צפונות הרצובי עם החוברת המצורפת אליו, אשר זה מזמן רב היתה תועלת הכי גדולה בפרסום תורתו של הגאון הרצובי, אשר בצדק י"ל עליו, חד מן קמאי במעוף הסברא שלו לא פחות מאשר בבקאותו, וחבל אשר גם עתה עדיין אין ידוע בתוככי לומדי תורה בעיון, הון העצום הגנוז בספריו ובמכתביו מאירות עינים ופותחין דרכים נתיבות ושבילים להבנת עניני תורה באופן המאוחד דקות הסברא עם מאי ביניהו במעשה.

ונקודה מיוחדת, אשר ביטל המחיצה שהעמידו בתורה אחת שלנו בין הענינים שבהלכה לשאר חלקי התורה, נוסף על המחיצה בין הנגלה דתורה והפנימיות דתורה, וגם בזה הרחיב דקות ענין פס"ד בפועל, כמובא בכ"מ בספרו ובשו"ת שלו (עין לדוגמא צפנת פענח לירושלמי הלכות ע"ז דפרק יב' הלכה ו' טעם לפס"ד הרמב"ם, "משום דמבואר בספרי קבלה דיש לפאה דא"ק שערות, עין בספר מפתח העולמות", ועד"ז בשו"ת שלו, דווינסק חלק א' סי' לא', בתאריך שם סי' [ק"יא] וק"ב, ועוד ועוד).

ויהי רצון שכיון שנגע בקצה המטה, ימשיך בזה ויתמעט ג"כ ההיסוס שנרגש בספר לחרוג מהכבלים של אלו הרוצים לצמצם עניני הלכה שבתורה רק לחלק ההלכה שבתורה, שהרי ובפרט זהו היפך שיטתו של הגאון הרצובי ועאכו"כ שזהו היפך מהשקפת תורת הקבלה והחסידות, הרואה את האחדות המוחלטת בכל העולם ומלואו ובאופן גלוי באורייתא אשר אסתכל באורייתא וברא עלמא. תקותי שיש לו גם קביעות עתים בלימוד פנימיות התורה, ויהי רצון שתהי' בזה הקביעות כפתגם רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע, קביעות לא רק בזמן אלא גם והוא העיקר קביעות בנפש.

הרב משה: גראָסבערג, נויאָרק.

צפונות הרצובי: ירושלים, תשי"ח.

עם החוברת המצורפת אליו: דעת גדולי התורה ובקורת העתונות על ספר הנ"ל (ירושלים, תשי"ט).

צפנת פענח לירושלמי הלכות ע"ז כו': הובא בלקו"ש ח"ג ע' 768 הערה 18.

בתאריך: בהעתק המזכירות יש כאן מקום חלק. ואוצ"ל: "ערב ש"ק וערב יום הנורא

ומוצש"ק ומוצאי יוה"כ"פ" (כבאג"ק חט"ז אגרת ה'תשצב). וראה גם אגרת "עש"ק וערב יום

הנורא יה"כ .. תשל"ד" (י"ל בקונטרס ליוה"כ"פ תשע"א).

אסתכל באורייתא וברא עלמא: זח"ב קסא, ריש ע"ב.

כפתגם רבנו הזקן .. קביעות כו': לקו"ד ח"א ז, א.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ תרומה, ב' אדר הבעל"ט, הננו מוציאים לאור — בפעם הראשונה — מאמר ד"ה להבין ענין חושן ואפור, שנאמר בהתוועדות ש"פ תצוה, פ' זכור, ערב פורים ה'תשכ"ו — הנחה בלתי מוגה (תדפיס מספר תורת מנחם — התוועדויות כרך מו).

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש — מילואים" מהשנים תרפ"ה-תשל"ה, שמכניסם עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ערב ר"ח אדר, ה'תשע"ב

שנת המאתיים להסתלקות הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2012 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5772 • 2012

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס "ועד הנחות בלה"ק"

Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חדה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חדה בת לאה רייזל

שבנפשות ישראל עדיין הי' בתקפו כו', רק מגמתם וחפצם היתה לצאת נפשם האלקית מגלות הס"א כו', לזה די הנתינת כח דאהרן להעלאה [כידוע שענינו של אהרן הוא לפעול שיהי' נראה ונגלה אלקות, שזהו שאהרן אותיות נראה (כמבואר בלקו"ת פ' בהעלותך³²), וזוהי הנתינת כח לבנ"י שיהי' אצלם ענין ההעלאה], ואח"כ תהי' ההמשכה ע"י משה, ולכן נאמר הוא אהרן ומשה אשר אמר הוי' להם הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים, אהרן תחילה ואח"כ משה. אבל כדי להעלות גם את נפש הבהמית, לזה צריך מדריגה עליונה יותר, והיינו, ע"י משה דוקא, ועז"נ הם המדברים אל פרעה מלך מצרים גוי' הוא משה ואהרן, שבנוגע לדיבור לפרעה, שהו"ע שבירת הגסות כו', הנה העיקר הוא משה דוקא, ורק לאח"ז באה פעולת אהרן כו'³³. וענין זה הוא ע"ד האמור לעיל בענין החושן והאפוד שהו"ע בירור נה"ב (דלא כמו העלאת הנרות ששייך לנפש האלקית), שבשביל העבודה דאתכפיא (ענין האפוד) יש צורך בנתינת כח מיוחדת ממשה רבינו (שהם אותיות משה)³⁴.

בס"ד. ש"פ תצוה, י"ג אדר, פ' זכור, ה'תשכ"ו

(הנחה בלתי מוגה)

להבין ענין חושן ואפוד, שגבי האפוד כתיב: ונשא אהרן את שמותם לפני ה' על שתי כתפיו לזכרון, וכן גבי החושן כתיב: ונשא אהרן את שמות בני ישראל על לבו גוי' לזכרון לפני ה'. וכפי שמדייק כ"ק אדמו"ר הצמח צדק (שהשנה היא שנת המאה להסתלקות-הילולא שלו)³, שצריך להבין טעם החילוק בין האפוד לחושן, שבאפוד היו שמות י"ב השבטים רק על שתי אבנים, כמ"ש⁴ ששה משמותם על האבן האחת ואת שמות הששה הנותרים על האבן השנית, ובחושן היו שמות י"ב השבטים על י"ב אבנים⁵. וגם, בחושן הי' לכל שבט מין אבן אחר, לראובן אודם וכו', ליוסף שוהם ולבנימין ישפה⁶, ובאפוד היו שתי האבנים ממין אחד, שתי אבני שוהם⁷. וגם צריך להבין מהו כפל הענין דנשיאת שמות בני"י ע"י אהרן לזכרון הן על כתפו, באפוד, והן על לבו, בחושן.

(ב) **ונקודת** הענין בזה⁸, דהנה, כללות החילוק בין האפוד לחושן הוא, שהאפוד (שהי' אהרן חוגר מאחוריו) הוא בחי' אחוריים, והחושן (שהי' על לבו) הוא בחי' פנים⁹. וענינו בעבודה, שאפוד¹⁰ מורה על העבודה שהיא בבחי' אחור, כמ"ש¹¹ אחרי הוי' אלקיכם תלכו, שהיא העבודה בבחי' דאתכפיא בלבד, היינו, שלא נהפך לבו מתאוות עוה"ז כו', ועדיין אין לו חפץ ותשוקה לאלקות, ורק כופה ומכריח את עצמו כו', וחושן¹⁰ מורה על העבודה שבבחי' אתהפכא, שנתהפכו המדות דנה"ב להיות כפי מהות מדריגת נה"א, שעבודה זו היא בחי' פנים. וענין נשיאת אהרן את שמות בני"י על האפוד והחושן הוא הנתינת כח לבנ"י

(1) פרשתנו כה, יב. (2) שם, כט. (3) ד"ה זה באוה"ת פרשתנו ע' א'תרנו ואילך. (4) בסה"מ תרל"ג ח"א ע' קנו ואילך. (5) שם, יו"ד. (6) "כמ"ש הרמב"ם פ"ט מהל' כלי המקדש וברכות ס"פ תצוה ופ' במדבר פ"ב" (לקו"ת פ' ראה כה, ד). (7) שם, ט. (8) בהבא לקמן — ראה אוה"ת שם ע' (9) ראה זח"ב רלא, ב — הובא ונתבאר באוה"ת שם ע' א'תרסו ואילך. וראה פנים יפות פרשתנו כה, ו. — הובא ונתבאר באוה"ת שם ס"ע א'תרמב ואילך. (10) ראה גם סה"מ תרל"ג ע' קסו בשוה"ג — מגוכי"ק. (11) פ' ראה יג, ה.

(34) חסר סיום המאמר (המו"ל).

(32) ל, א. לא, א.

(33) ראה גם אוה"ת שם ס"ע ב'תתק.

על ב' אופני העבודה דאתכפיא ואתהפכא (וע"ד ענין העלאת הנרות שע"י אהרן, אלא שפעולת העלאת הנרות היא בנוגע לנפש האלקית, ופעולת נשיאת האפוד והחושן היא בנוגע לבירור נפש הבהמית¹²). והיינו, שלא מבעי שכאשר כאשר נמצאים בעבודה שבבחי' אחוריים, בחי' אתכפיא, יש צורך בפעולת אהרן כו', כמ"ש ונשא אהרן את שמותם לפני ה' על שתי כתפיו לזכרון, אלא גם כאשר נמצאים בעבודה שבבחי' פנים, בחי' אתהפכא, כתיב ונשא אהרן את שמות בני ישראל על לבו גוי' לזכרון לפני ה', להעלותם לפני הוי', למעלה¹³ מעלה מבחי' שם הוי'¹⁴.

ג) **ועפ"ז** יובן הטעם שבחושן היתה לכל שבט אבן מיוחד בפ"ע, והיו חלוקים זמ"ז במינם ובגוונם (לפי גוון הדגלים¹⁵), דכיון שענין החושן מורה על העבודה דאתהפכא, שהו"ע בירור כל פרטי כחות נה"ב שנהפכים לאור, לכן כאו"א חלוק בגוונו ותוארו, היינו לפי אופן מהותו ומדריגתו, שבאופן כזה הרי הוא מתהפך לאור וטוב כו'¹⁶, והיינו, שעבודה זו היא באופן שכל שבט ושבט במסילתו יעלה¹⁷, ולכן היו י"ב אבנים כנגד י"ב השבטים, שהם י"ב גבולי אלכסון¹⁸, וכמו שגם עכשיו יש י"ב שערים לעליית תפלת כל שבט בשער המיוחד אליו כו'¹⁹ [ובפרטיות יותר, הנה כשם שי"ב השבטים נחלקו לד' מחנות ובכל מחנה ג' שבטים, כך גם אבני החושן נחלקו לד' טורים, ובכל טור ג' אבנים]. משא"כ באפוד, בחי' אחור, שמורה על העבודה דאתכפיא בלבד, לא שייך שיהי' לכל שבט אבן מיוחד שמורה על פרטי מדריגת נה"א שבאותו השבט, שהרי האבן שהוא הנה"ב לא נתהפכה עדיין ליכלל ולהיות כפי מהות נה"א ממש, ויש כאן רק נתינת כח לעבודה דאתכפיא, שהיא אצל כולם בשוה, ולכן היו כל י"ב השבטים על סוג אחד של אבנים²⁰. והטעם שאבני האפוד היו אבני שוהם דוקא, הוא, לפי שהכח שתוכל להיות

(12) לקו"ת שם. אה"ת שם ע' א'תרוט. ע'
א'תרוט.ג. שם (כרך ח') ע' ג'עה. סה"מ
תרס"ח ע' קי.
(13) לקו"ת שם.
(14) ברשימה אחרת, שע"י העבודה בבחי' האפוד באים לעבודה דבחי' החושן, וזהו מה שהחושן הי' מחובר ודבוק אל חשב האפוד באופן שלא יזח החושן מעל האפוד (פרשתנו שם, כח).
(15) ראה פרש"י במדבר ב, ב.
(16) ראה גם סה"מ תרס"ח ע' קכ.

שליטה וממשלה באופן של אתכפיא צריך להיות נמשך ממקום עליון ביותר, וענין זה מרומז באבני שוהם, כי, שהם אותיות משה²¹, שעל ידו דוקא נמשך הכח לעבודה דאתכפיא. ועוד זאת, שאבן השוהם (באבני החושן) הוא האבן דיוסף²², והרי מדריגת יוסף היא למעלה ממדריגת השבטים, שנשמתו היא מבחי' יחו"ע דאצילות (משא"כ שאר השבטים הם מבריא²³), ומשם נמשך הכח לעבודה דאתכפיא.

ד) **ויש** להוסיף, שעד"ז מצינו גם בענין מלחמת עמלק, כמבואר בדרושי פ' זכור²⁴ שבצאת בני"י ממצרים היתה אצלם העבודה בבחי' אחוריים, שזוהי העבודה דאתכפיא (שזוהו מש"נ²⁵ כי ברח העם, מפני שהרע שבנפשות ישראל עדיין הי' בתקפו כו'²⁶, ועבודתם היתה בבחי' אתכפיא בלבד), שלכן הי' עמלק יכול לנגד להם כו'. וזהו שמלחמת עמלק היתה צריכה להיות ע"י אנשי משה דוקא²⁷, כאמור לעיל שהכח לעבודה דאתכפיא צריך להיות נמשך ממקום עליון ביותר כו'.

ה) **ויש** לקשר ענין זה עם המאמר שזה-עתה יצא מגלות לגאולה, ד"ה הוא משה ואהרן²⁸ (וכנראה שהוא מהצ"צ, או שמיוסד עכ"פ על מאמר הצ"צ, כיון שתוכן הדברים נמצא במאמר של הצ"צ באוה"ת²⁹), שבו מבאר מ"ש³⁰ הוא אהרן ומשה אשר אמר הוי' להם הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים גוי' הם המדברים אל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל ממצרים הוא משה ואהרן, דצריך להבין הענין, שאצל להוציא את בני"י כתיב הוא אהרן ומשה (אהרן קודם משה), ואצל דיבורם אל פרעה כתיב הוא משה ואהרן (משה קודם לאהרן). ונקודת הביאור בזה³¹, שכדי להוציא את בני"י מארץ מצרים, דהיינו הוצאת נפש האלקית מבחי' מיצרים וגבולים [כנ"ל שביצי"מ כתיב כי ברח העם, מפני שהרע

(21) י"נ למאו"א א' ס"ד — הובא באוה"ת פרשתנו ס"ע א'תרומו (ושם: "והמכוון י"ל כמ"ש ע"פ שאו את ראש כו' אתה ואהרן .. שכדי להעלות נש"י .. הוא ע"י .. אתה ואהרן, שושבינא דמלכא ושושבינא דמטרוניתא .. והן שתי אבני השוהם, הגם שהם אותיות משה, הרי נאמר הוא משה ואהרן וכו'". — ולהעיר מהמבואר לקמן ס"ה).
(22) ראה גם אוה"ת שבהערה הקודמת: "ונודע ע"פ מ"ש ויקח משה את עצמות יוסף עמו".
(23) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה
(24) ח"א ע' קצב ואילך. תו"ח ויחי רמב, ד ואילך.
(25) ראה תו"א פרשתנו פד, ד. ובכ"מ.
(26) בשלח יד, ה.
(27) תניא פל"א (מ, ב).
(28) ראה תו"א שם פג, ב.
(29) בבוכ 448 (קמב, א). נדפס לאח"ז באוה"ת וארא (כרך ח') ע' ב'תתצד ואילך. וראה גם ד"ה הם המדברים גוי' — שם ע' ב'תתצט ואילך.
(30) וארא ע' רכה"ט.
(31) וארא ו, כ"ז.
(32) שם ע' ב'תתצח ואילך.